

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controversia Vnica. Quo sensu verum sit Filium Dei assumpsisse animam
mediante spiritu siue mente?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

fectione venæ fuisse vocatum aut vocari Chirur-
gum, sed vt dicamus medio Chirurgo vocato
fuisse scissam venam: in assumptione verò hu-
manitatis ex vsu Theologorum receptum est vt
congruè dicamus, carnem assumptam fuisse me-
diante anima prius in assumptione intenta, &
partes mediante toto prius intento; quia cum
hæc assumptio sit vnica actio, & non nisi in in-
stanti congruè fiat, atque ideo non possint ibi
distingui plures actiones, quarum vna sit pro-
pter aliam, tota ratio ordinis & causalitatis, at-
tenditur penes ea quæ assumuntur, in quibus quo
ad assumptionem adinuicem comparatis magis
elucet causalitas finalis quam effectiua, quæ nulla
est aut dispositiua, quam solum habent partes
respectu totius: & ideo magis congruè dicitur,
carnem assumptam fuisse mediante anima, &
partes mediante toto, quàm è conuerso. Præ-
terea dici posset, animam vtramque habere causali-
tatem, & rationem medijs respectu carnis: ipsi
verò carni respectu animæ neutrum horum con-
uenire, vt antè diximus: & ideo secundum vtrâ-
que causalitatem, & secundum vtrumque ordi-
nem scilicet intentionis & executionis rectè dici
carnem assumptam fuisse à Filio Dei immedian-
te anima.

ARTICVLVS II.

Vtrum Dei filius assumpserit animam mediante
spiritu, siue mente.

Locus supra
a. 1. citatis.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod Filius
Dei non assumpserit animam mediante spiritu.
Idem enim non cadit medium inter seipsum, & aliquid
aliud. Sed spiritus, siue mens non est aliud in essentia
ab ipsa anima: vt in prima parte habitum est. Ergo
Filius Dei non assumpserit animam mediante spiritu, siue
mente.

q. 4. art. 1.

Præterea, Illud, quo mediante facta est assumptio,
videtur esse magis assumptibile. Sed spiritus, siue mens
non est magis assumptibilis, quàm anima: quod patet
ex hoc, quod spiritus Angelici non sunt assumptibiles: vt
supra dictum est. Ergo videtur, quod Filius Dei non as-
sumpserit animam mediante spiritu.

Præterea, Posterius assumitur à primo mediâte pri-
ori. Sed anima nominat ipsam essentia, quæ est prior
naturaliter, quàm ipsa potentia eius: quæ est mens. Er-
go videtur, quod Filius Dei non assumpserit animam me-
diante spiritu, siue mente.

Sed contra est, quod Ang. dicit in libro de Agone
Christiano Cap. 18. 19. & 20. & 21. tom. 3. Inuisibilis,
& incommutabilis veritas, per spiritum animam, &
per animam corpus accepit.

Art. præc.

Respondeo dicendum, quod, sicut dictum est, Filius
Dei dicitur assumpsisse carnem animam mediante tum
propter ordinem dignitatis, tum etiam propter congrui-
tatem assumptionis. Vtrumque autem horum inueni-
tur, si comparamus intellectum, qui spiritus dicitur, ad
ceteras animæ partes: non enim anima est assumptibi-
lis secundum congruitatem, nisi per hoc, quod est capax
Dei ad imaginem eius existens: quod est secundum men-
tē, quæ spiritus dicitur: secundum illud Ephes. 4. Renouamini spiritu mentis vestre. Similiter etiam intelle-
ctus inter ceteras partes animæ, est superior, & dignior,
& Deo similior. Et ideo, vt Damas. dicit in 3. lib.
vniū est carni per medium intellectum, Verbum Dei,
intellectus enim est, quod est anima purissimum, sed &
Deus est intellectus.

Cap. 6.

Ad primum ergo dicendum, quod etsi intellectus
non sit aliud ab anima secundum essentiam: distin-
gitur tamen ab alijs partibus animæ secundum ratio-

nem potentia. Et secundum hoc competit sibi ratio me-
dy.

Ad secundum dicendum, quod spiritui angelico non
deest congruitas ad assumptionem propter defectum
dignitatis, sed propter irreparabilitatem casus. Quod D. 151. q.
non potest dici de spiritu humano: vt patet ex his, quæ 64. art. 2.
in prima parte dicta sunt.

Ad tertium dicendum, quod anima inter quam &
Dei verbum ponitur medium intellectus, non accipitur
pro essentia animæ, quæ est omnibus potentijs commu-
nis: sed pro potentijs inferioribus, quæ sunt omni ani-
mæ communes.

Sensus quesiti.

TERMINOS in titulo positos explicat S. D.
in c. & in responsionibus ad argumenta, & deo-
rum sensu disputabitur in sequenti Contro-
uersia: interim vide Caiet. & Suar. in Com. & D.
Tho. in 3. dist. 2. quæst. 2. art. 1. quæst. 2. Vbi de-
clarat nomen spiritus.

Forma Textus.

CONCL. est: Filius Dei assumpsit animam me-
diante spiritu siue mente. Probatur primo: Quia
Filius Dei assumpsit ceteras animæ partes medi-
ante intellectu siue spiritu, tam secundum ordi-
nem congruitatis, quam secundum ordinem di-
gnitatis; ergo assumpsit animam mediante spiri-
tu, siue mente. Antecedens quo ad primam par-
tem probatur; quia anima non est assumptibilis
secundum congruitatem, nisi per hoc, quod est
capax Dei ad imaginem eius existens; ergo Fili-
us Dei assumpsit ceteras animæ partes mediante
spiritu siue mente. Antecedens patet: Consequen-
tia verò probatur: Quia anima est ad imaginem
Dei secundum mentem, quæ spiritus dicitur,
iuxta illud Ephes. 4. Renouamini spiritu mentis ve-
stre: Quo ad secundam verò partem probatur:
Quia intellectus inter ceteras animæ partes est
superior & dignior; ergo: Consequentia verò
principalis entimematis probatur; quia Filius
Dei dicitur assumpsisse carnem animam mediante,
tum propter ordinem dignitatis, tum etiā pro-
pter congruitatem assumptionis; ergo similiter
&c. Secundo probatur conclusio autoritate Da-
maseni, vt patet in textu.

CONTROVERSIA VNICA.

Quo sensu verum sit Filium Dei assumpsisse animam
mediante spiritu siue mente?

QUATVOR sunt expositorum de proposito
dubitatione sententiæ. Prima est Suarezij
in Commentariis: vbi exponens sensum quesiti a-
it se existimare, quæstionem hic propriè moue-
ri de ipsa substantia animæ rationalis, quæ vt cō-
fert gradum sentiendi vocatur anima, vt autem
confert gradum rationalem vocatur mens seu
spiritus, in quo etiam sensu exponit conclusio-
nem quesito respondentem.

Secunda sententia est Val. puncto 3. dicentis hic
nomine animæ D. Th. intelligere potentias in-
feriores: nomine autem spiritus intellectum &
voluntatem: quam sententiam sequitur Porrecta
& Aluar. super hoc 4. tribuens eandem expositio-
nem Caiet.

Tertia sententia est Vasq. disp. 38. c. 2. qui ait SS.
Patres, cum dicunt Deum assumpsisse ani-
mam medio spiritu siue mente, nomine ani-
mæ intellexisse substantiam animæ secundum
omnes

omnes gradus, scilicet vegetatiuum, sensitium & rationale: nomine verò spiritus facultatem intellectus, & voluntatis, & eorum operationes, quibus facultatibus & operationibus (inquit) anima reddita est idonea, vt congruè assumere- tur: per operationem autem declarat se intelli- gere non dilectionem Dei super omnia qua iusti- ficatur anima, sed quamlibet aliam operatio- nem, non quatenus erat meritoria sed quatenus secundum suam naturam considerata præcedere poterat & idoneam reddere naturam ad assump- tionem; nam hoc ipso quod erat operatio libera, poterat per vñionem hypostaticam eleuari ad finem redemptionis, vt esset idonea per modum meriti. Tandem addit fortasse totam præpara- tionem & aptitudinem naturæ humanæ vt assu- matur, reduci ad facultatem ipsam intellectus per quam sufficienter idonea intelligitur, vt as- sumatur: se autem vocem spiritus siue mentis ad operationem extendisse propter Epiphaniū, qui de ipsa operatione videtur loqui.

Vltima sententia est Cai. quam sequitur & ex- plicat latè Med. dicens, conclusionem D. Th. in- telligi posse in duplici sensu. Primus est vt anima vna & eadem secundum substantiam, qua ratione est rationalis anima & spiritus & mens sit me- dium respectu sui ipsius secundum essentiam, vt assumatur à Verbo secundum inferiores ratio- nes animæ vegetatiuæ & sensitiuæ. Secundus sen- sus est vt potentia spirituales animæ scilicet in- tellectus & voluntas, quæ sunt accidentia pro- pria ipsius animæ, sint medium vt reliquæ po- tentiæ inferiores sensitivæ & vegetatiuæ eius- dem animæ vñiantur Verbo; & vtrumque sen- sum esse verum, sed primum esse profundiorē & à priori inferre posteriorem; atque esse magis intentum à D. Th. & Aug. loc. not. in argum. sed con- tra. Hanc autem esse mentem Caiet. patet ex illis verbis: Et scito, si considerentur hæc dua partes, non se- cundum quod vñiuntur in vna substantia animæ (quia sensitium est in intellectu, vt trigonum in tetrago- no, vt dicitur in 2. de anima) sed abstrahendo ab illo, vel alio modo coniunctionis. Ex quibus perspicue patet secundum Cai. hic sermonem esse de anima, pro- ut dicit partem id est gradum sensitium cum suis potentijs: & de spiritu siue mente, prout di- cit gradum intellectum siue rationalem cum suis potentijs scilicet intellectu & voluntate, ab- strahendo ab eo modo coniunctionis quem ha- bent in vna essentia animæ & ab omni alio: Et quoniam hic dicendi modus videtur attingere mentem S. Tho. & SS. Patrum idè breuiter il- lum ac distinctè proponemus, & obiecta quæ ad- uersus eum afferunt aliarum opinionum defen- sores, diluamus.

SCIENDUM est primò animam, in communi loquendo, id est, secundum totam eius latitudi- nem ad omnes animarum species extensam, tres habere modos, scilicet vegetatiuum, sensitium & intellectum: quorum duo primi in hoc vlti- mo continentur, sicut continetur trigonum in tetragono, & tetragonum in pentagono: Diffe- runt autem illi duo gradus ab hoc vltimo, quòd secundum illos formaliter & præcisè sumptos a- nimæ per se conuenit, vt sit actus corporis phy- sici organici potentia vitam habentis: adeò vt, a- nimæ solum primum aut simul etiam secundum absque tertio gradum habens existere sine tali corpore per eam informato secundum rerum or- dinem à Deo constitutum minimè possit: secun- dum gradum autem intellectum vt intellectu- us est, non conuenit animæ per se, vt sit forma corporis; alioquin omnis substantia gradum ha-

bens intellectum esset forma corporis; atque i- ta nullæ essent substantiæ spirituales & intelle- ctuales à corporibus separatæ, quod esse falsum patet ex 1. p. q. 50. igitur animæ prima definitio, quam assignat Aristoteles in 2. de anima con- uenit quidem per se omni animæ etiam intelle- ctivæ; sed primis duabus scilicet vegetatiuæ & sensitivæ conuenit per se ex proprijs earum gra- dibus formaliter & præcisè sumptis: animæ verò intellectivæ per se quidem conuenit, non tamen ex proprio gradu formaliter & præcisè sumpto; sed ex dictis duobus gradibus in ea contentis; & quoniam ex gradu suo intellectu sibi vendicat vt à corpore sit independens ac per se subsistens modo superius explicato: idè licet ex gradibus inferioribus in ea contentis & ex sui imperfe- ctione, quia substantia completa non est, natura- lem habeat inclinationem, vt sit forma corporis, non tamen actu necessariò semper informat, sed corrupto corpore remanet in se ipsa subsistens.

Cum itaque S. D. & Patres Ecclesiæ comparant animam spiritui & menti dicentes, Filium Dei assumpsisse animam mediante spiritu siue men- te, nomine animæ significant animam intellectu- am; prout anima est id est sub ea ratione qua habet per se, vt sit actus primus corporis phyfici organici potentia vitam habentis. hoc autem illi conuenit secundum duos iam dictos gradus in ea contentos: nomine verò spiritus & mentis can- dem animam intelligunt secundum gradum eius intellectum formaliter & præcisè sumptum, id est quatenus intellectiuus est & prout ab alijs distinguitur in eo contentis. Et quia sermo est de medio congruentiæ & in ordine ad redem- ptionem per satisfactionem & meritum: idè no- mine animæ secundariò & consequenter intelli- guntur etiam potentia vegetatiuæ & sensitivæ, & nomine spiritus ac mentis intellectus etiam & voluntas. Nam sicut anima rationalis ex gradu suo intellectu congruitatem habet vt assuma- tur, vt eam tribuit inferioribus gradibus sibi coniunctis; ita ex facultate intelligendi & volen- di congrua est assumptioni, & ex ijs deriuatur congruitas ad alias inferiores eius potentias, vt scilicet assumatur eo modo, quo potentijs ac alijs proprijs accidentibus conuenit assumi; quatenus scilicet eorum subiectum cui insunt & à quo de- riuantur, assumitur. Ad quorum amplorem eui- dentiam.

Secundo notandum est, animam dupliciter dici totum potentiale: Nam primò quilibet anima totum potentiale est respectu suarum faculta- tum; vt anima vegetatiua respectu potentia nutritiuæ, augmentatiuæ & generatiuæ, & sensitiva respectu potentiarum omnium sentiendi & appetendi, & intellectiva respectu intellectus & voluntatis. Secundò anima nobilior puta intel- lectiva dicitur esse totum quoddam potentia- le respectu animarum seu graduum inferiorum, qui in ea continentur sicut trigonum in tetrago- no.

Tertiò obseruandum est ex Caiet. prædictos gra- dus seu partes potentiales animæ intellectivæ, quatenus est totum potètiæ primo & etiam se- cundo modo sumptum, dupliciter posse consi- derari: Vno modo prout vñiuntur in vna substantia animæ modo dicto: alio modo abstrahendo ab hoc & ab illo modo coniunctionis; & considerando partes vt formaliter diuersas, & tamen vt in homine coniunctas, non curando de modo quò sunt coniunctæ. Si primo modo considerentur, certum est inter gradus præcisè sumptos non posse esse ordinem ex natura rei; sed tantum secundum

*Resolutio
SS. Patres
& D. Tho.
asserentes
Filium Dei
assumpsisse
animæ me-
diante spiritui
siue mente
nomine spiritus
intelligere
gradum in-
tellectum
simul cum
intellectu et
voluntate;
nomine ve-
rò animæ
intelligere
gradus in-
feriores cū
eorum po-
tentijs.*

rationem: si tamen singuli gradus sumantur cum suis potentijs eos consequentibus, certum est secundum D. Tho. & eius discipulos esse inter eos ordinem ex natura rei; quia singulorum graduum potentia realiter sunt distincta, & quaedam scilicet rationales sunt verè causæ, siue rationes ac medium ad assumendas alias; & eadem ratione gradus intellectus simul acceptus cum intellectu & voluntate, verè causa est & medium ad assumendos gradus, vegetatiuum & sensitivum cum eorum potentijs; quia licet gradus intellectivus secundum se non distinguatur à vegetativo & sensitivo secundum se sumptis; distinguitur tamen ab illis, si sumatur hic & illi cum annexis suis facultatibus: Si verò secundo modo considerentur prædicti gradus, & ita cæteris compararetur gradus intellectivus, idem iudicium proferendum est de hac propositione: Filius Dei assumpsit animam mediante spiritu, quod de illa: Filius Dei assumpsit carnem mediante anima, ut ait S. D. in textu: Sicut enim inter animam & corpus est ordo dignitatis & causalitatis respectu assumptionis: ita ut anima perficiendo corpus sit ei ratio, ut à persona divina sit assumptibile, ita gradus intellectivus quem spiritum siue mentem nuncupamus, sua coniunctione cum cæteris inferioribus gradibus eos perficiens sit eis ratio, ut à Verbo sint assumptibiles. Differentia tamen est inter causalitatem animæ respectu corporis & causalitatem spiritus respectu animæ siue causalitatem intellectui gradus respectu cæterorum, quod anima pars est essentialis compositi, & corporis forma illud in specie constituens: gradus autem intellectivus non est pars essentialis animæ rationalis cæteros in se gradus continentis; nec est eorum forma sed pars potentialis superioris ordinis omnium partium potentialium formalissima; ac proinde modum quandam habens respectu earum causæ formalis. Quamobrem ut hic scitè Cai. advertit, causalitas non est hic vniocè sed proportionabiliter requirenda.

Conclusio.

Ex dictis sequitur hæc VNICA CONCLUSIO: Cum affirmant S. D. & Patres Filium Dei assumpsisse animam mediante spiritu siue mente, non comparant solum gradum intellectivum cæteris eiusdem animæ gradibus, neque solum intelligendi facultatem cæteris animæ viribus; neque potentias intellectivæ partis inferioribus animæ gradibus, aut substantia animæ, sed gradum intellectivum simul sumptum cum intellectu & voluntate comparant cum alijs gradibus simul acceptis cum eorum potentijs: Hæc conclusio patet ex dictis: & probatur quoad primam partem; quia gradus illi præcisè sumpti nullam habent inter se causalitatem aut ordinem realem: quoad secundam verò quoniam assumi per se & immediate non convenit potentijs quæ sunt accidentia; ergo vna potentia secundum se non est medium, ut assumantur alia; quo ad tertiam verò; quia sic omnia consonant & optimè saluatur ordo dignitatis, & realis causalitas vnius in alterum.

Obiectio 1.

CONTRA primam partem conclusionis argum. Suat. Primò, Quia Apollinaris, contra quem movetur hæc quaestio, negavit Christum assumpsisse mentem id est gradum intellectivum. Secundò: Quia licet interdum hoc nomen mens potentiam vel etiam actionem ipsam intelligentis significet, ut Epiphanius notavit hæresi 77. & Cyrillus lib. 10. in 10. ann. cap. 1. tamen etiam sumi solet pro ipsa anima, ut patet apud Augustinum lib. de spiritu, & anima, cap. 9. & 10. & lib. 9. de Trin. c. 4. ergo de gradibus intelligenda est illa comparatio.

Respon. Apollinarem utrumque in anima Christi negasse, scilicet gradum intellectivum & potentias ad illum consequentes: non enim placet, quod ait Vasq. nimirum dictum hæreticum solum intelligendi facultatem negasse: oppositum enim satis aperte significant verba S. D. & Patrum dictam hæresim impugnantium. Ad secundum negatur conseq. quia nomine mentis aptius utrumque significatur in re præsentī, scilicet gradus & eius potentia.

CONTRA secundam partem eiusdem conclusionis argumentatur Aluar. Quia S. D. ad 3. ait animam (inter quam & Dei Verbum ponitur medium intellectus) non accipi pro essentia animæ, quæ est omnibus potētīs communis; sed pro potētīs inferioribus, quæ sunt omni animæ communes; ergo. Resp. Med. illa, quæ est omnibus sol. potētīs communis, &c. mentem D. Thom. declarare: ita ut sit sensus: Non accipitur prout est principium omnium potentialiarum, quæ sunt animæ rationali propriæ; sed pro anima essentia, ut est principium omnium potentialiarum, quæ sunt communes animæ sensitivæ & vegetativæ. CONTRA eandem partem sunt argum. quæ proponit & solvit Med.

CONTRA tertiam partem argum. Vasq. Primò, quia Apollinaris cum dicebat assumptam fuisse animam sine mente, existimabat assumptam fuisse animam humanam; ac proinde cum gradu illo rationali: solum autem negabat in in Christo facultatem intellectus; ergo Patres in hoc eodem sensu dixerunt animam assumptam fuisse media mente, hoc est media facultate intellectus. Secundò: Cum Apollinare non fuit controversia de potētīs sentientibus, an fuerint assumptæ media anima; ergo per animam non intellexerunt has potētias, sed substantiam animæ, quam dicunt assumptam fuisse media mente contra Apollinarem. Resp. ad primum, negatur antec. nam ut patet ex q. præcedenti a vlt. ratione 3. Apollinaris negabat in Christo fuisse animam rationalem: & ideo D. August. in lib. 83. Quest. qu. 80. dixit, quod secundum hunc errorem sequeretur Filium Dei belluam quandam cum figura humani corporis suscepisse. Et S. D. in 4. contr. agent. cap. 33. manifestè docet, Apollinarem negasse in Christo animam rationalem dantem speciem homini distinctam à cæteris animalium speciebus. Ad secundum negatur antecedens; nam licet quaestio principaliter fuerit de animæ substantia, quam Apollinaris assererat in Christo fuisse sine ratione; quia tamen ad animam secundum Apollinarem sequebantur potentia vegetativæ & sensitivæ: ideo consequenter & secundario quaestio etiam erat cum Apollinare de potētīs animæ vegetativis & sensitivis; an scilicet per se & immediate, an autem medio spiritu siue mente fuerint assumptæ.

CONTRA ultimam partem eiusdem concl. produci possent eadem argumenta, quæ circa cæteras partes notata sunt, quorum solutio patet ex dictis.

ARTICVLVS III.

Utrum anima à Dei filio prius fuerit assumpta, quam caro.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod anima Christi fuerit prius assumpta à Verbo, quam caro. Filius enim Dei assumpsit carnem mediante anima: ut dictum est. Sed prius pervenit ad medium, quam ad extrinsecum. Ergo Filius Dei assumpsit prius animam, quam corpus.

Pro-